

KUUSTBON

Organ för svenskarna i Estland.

Skolföreståndarmöte i Tallinn.

På regeringens kallelse samlades alla skolföreståndare senaste söndag i huvudstaden. Mötet ägde rum i „Estoniateaterns“ stora festsal och antalet av de församlade uppgick till omkr. 1300 personer. Kl. 10 öppnades mötet av bildningsministern överste Jaakson, vilken i ett kortare anförande vände sig till de församlade. Därefter tog riksäldsten K. Päts till orda, och i ett av kraftig patos buret tal redogjorde han för ställningen i landet på olika områden.

För det första tackade han de församlade skolmännen och -kvinnorna för samarbetet vid den senaste folkomröstningen och tillade, att denna var liksom ett eldprov både inåt och utåt, och att denna var ett mogenhetsprov för Estlands folk, som det bestod. Nu står landet inför valen av nationalförsamlingen som skall giva landet en ny grundlag. Men den nya grundlagen är icke det enda, som landet behöver, där måste även bo ett livskraftigt folk, som äger vilja och förmåga, att odla sitt land och att försvara det. Därför måste landets invånarantal kraftigt ökas.

Vidare framhöll riksäldsten, att på alla verksamhetsområden borde man ta i tu med större entusiasm än hittills, nu när det nya Estland håller på att uppbyggas. Jordbrukarna borde omvärdera de skatter de ha till sitt förfogande, de borde försöka i sina hem att fostra sina barn så, att dessa skulle få större lust till att uppodla de

områden av otjänlig mark, som deras fäder ej förmått att utträta. För att kunna fördjupa den andliga kulturen på landsbygden, måste elektriciteten göras tillgänglig för landsbygdens folk. Ett nät av kraftstationer skall avhjälpa denna brist, ty såsom det nu är göra byarna ett allt annat än glädjande intryck en mörk höstkväll. Riksäldsten tillade, att vi i belysningshänseende leva såsom för tvåhundra år sedan. Därför måste ljuset göras tillgängligt för alla.

Därefter omtalade han, huru fyra f. d. riksäldstar varit hos honom och rått honom att uppskjuta valen till nationalförsamlingen till våren och att under tiden upphäva alla förbud beträffande politisk verksamhet. På samma gång inlämnade de även en skrivelse med samma innehåll. Naturligtvis kunde riksäldsten ej antaga deras förslag. Senare ingick denna skrivelse i den finska tidningen „Ajan Suunta“, vilket naturligtvis måste betraktas som en osedvanlig och illojal åtgärd.

Riksäldsten tillade, att man även i fjol före den 8 december försökt övertala honom, att låta de politiska organisationerna upptaga den avbrutna verksamheten. Talaren avbröts upprepade gånger av spontant bifall.

Sedan riksäldsten slutat sitt anförande, lämnade han salen under livliga bifallsrop och applåder.

Bildningsministern överste Jaakson betonade i sitt tal nödvändigheten av en omoriente-

Syföreningen

för svenska läsrummet i Tallinn samlas onsdagen den 18 nov. kl 5 em. hos fru Nilsson. Lucia-dagen den 13 dec. fest i Tyska flickgymnasiet. Alla de, som varit förhindrade deltaga i syföreningen, men ändå vilja bidra med gåvor, kunna inlämna dessa till några av syföreningens medlemmar.

ring inom bildningsarbetet. Våra skolor hava hittills alltför mycket sysslat med inlärandet av kunskaper, medan de ägnat föga intresse åt elevernas uppfostran. Allt uppfostringsarbete måste först och främst vara nationellt betonat, ty detta är grundvalen för att kunna fostra nationellt tänkande och handlande för fosterlandet nyttiga medborgare. Ministern yttrade att man nu så småningom borde övergiva den föråldrade uppfattningen om kunskapen såsom absolut värde, ty endast den människan har framgång i sitt liv, som är företagsam, energisk och fyndig.

Till sist talade chefen för riksskolstyrelsen Küisel, vilken i huvudsak framhöll liknande synpunkter, som den föregående talaren.

Mötet avslutades med gemensam sång, varefter deltagarna skildes. Det må här ännu tilläggas, att alla skolföreståndare utom Tallinn av regeringen beviljades gratis resa å statens järnvägar.

Mötesdeltagare.

SVENSKA DAGEN

I Tallinn.

Den Svenska dagen i Tallinn blev säkert ett vackert litet minne för alla härvarande svenskar, som deltog i gudstjänsten och samkvämet, vilket senare var ordnat på Svenska folkskolan.

Kvällen inleddes med en kortare gudstjänst i Svenska kyrkan, där kyrkoherde K. Nilsson i en stämmingsfull predikan talade över temat "all ära åt Gud." Herr A. Aspelin uppträdde med ett par solosånger, vilka i en icke ringa grad bidrog till den högtidliga stämningen i kyrkan. De bekanta koralerna "Vår Gud är oss en väldig borg" och "Förfäras ej du lilla hop" sjöngos också med en kraft och entusiasm, som vittnade om att församlingen ej var okunnig om att dagen hette den "Svenska dagen".

Efter slutad gudstjänst slog folkskolan upp sina dörrar, och de flesta tågade dit. Sedan varmt te serverats uppträdde herr Aspelin åter med två solonummer, vilka åhördes under en andlös tystnad. Efter detta höll skolföreståndare A. Stahl ett intressant föredrag om "svenskarnas insatser i Nordamerikas kolonisation". På ett medryckande sätt berättade talaren om Nya Sveriges grundläggning på 1600-talet, vidare huru kolonien hade att kämpa hårda strider för sin existens, huru den blev ett holländskt och slutligen engelskt biland och huru den dock trots allt detta har bevarat sitt språk, sin religion, sina seder och bruk.

Svenskarna i Nordamerika borde vara ett lysande exempel i detta avseende för oss.

Efter talet fortsatte konversationen i skilda grupper och dagen avslutades med Modersmålets sång.

I Tartu.

erhöll en särskilt festlig prägel i år. Det var efter sex år man igen fick vara med om en svensk predikan i Universitetskyrkan. Den fullsatta helgedomen lyssnade andaktsfullt till dagens predikan som hölls av theol. stud. Ivar Pöhl samt till de

liturgiska partierna som handhades av docent teol. dr. Jaak Taul.

Efter vespergudstjänsten samlades man till te och föredrag i Akademiska Kvinnoföreningens lokaler. Föredraget om häxeriprocesserna i Sverige på 1600-talet, som samtidigt med firandet av reformationens seger gav åhörarna en inblick i svensk kyrkohistorias mörkare bladsidor, gjorde aftonen både lärorik och givande. Stud. theol. Rosensten föredrog några trevliga sångnummer och den i allo lyckade dagen avslutades med Stenhammars "Sverige".

* * *

I förra månaden hade S.O.V. Tartuavdelning glädjen att mottaga långväga gäster. Staden besöktes av Kontraktsposten Froste från Västerhaninge, riksarkivarie Hellström m. fl. Gästerna till ära anordnade föreningen samkväm. Programmet inleddes med föredrag av theol. stud. Ivar Pöhl över ämnet: "Studentväsen och dess organisation i Tartu", varefter kontraktsposten Froste debuterade med några trevliga svenska folksånger. Den stämmingsfulla aftonen knöt säkert banden fastare mellan stamfränderna och man hoppades på ett snart återseende.

På Vormsö.

En talrik skara öbor samlades redan vid fyratiden i prästgården för att högtidlighålla hjältekonungens minne. Högtidligheten började med betraktelse av t. f. prosten Hj. Pöhl, som i sitt anförande erinrade om troshjältens livsverk och betonade dess nationella betydelse för den estlandssvenska folkstammen. Därefter bestogs talarstolen av fil. mag. Sven Boräng, som på ett värtaligt sätt gav en levande framställning utav troskämpens rika personlighet. Lärarinnan frk. Hollingers fängslade åhörarna med en gripande dikt ur Fänrik Ståls Sägner, varefter följde en tonmålning på pianot av t. f. prosten Pöhl över slaget vid Lützen. Programmet avslutades med en fosterländsk dekla-

mation av mag. Boräng och unisont sjöngs Modersmålets sång. Kyrkliga ungdomsföreningens medlemmar som denna gång stodo för serveringen bjödo för en frivillig avgift de församlade på te och bullar. Det var allvar och ansvar över minneshögtiden. Man hedrade hjältekonungens gärning värdigt, men man förstod också till fullo nutidens allvar i segerpsalmen "Förfäres ej du lilla hop".

**Kom ihåg Kulturfondens
sparbössa!**

I Haapsalu.

började med aktus i gymnasiet aula där abiturienten Stenholm höll dagens festanförande. På eftermiddagen samlades elevkåren och lärarne samt andra intresserade till vespergudstjänst i stadens kyrka, där kyrkoherde Sven Danell i mäktiga och välsignade ordalag påminde om dagens stora betydelse för evangelisk kristenhet och ansvarsbetonad ungdom.

I Rikholdi.

Den Svenska dagen firades även i år på traditionellt sätt i Bergsby missionshus. De båda salarna fylldes hastigt till sista plats. Högtidligheten inleddes med lärare A. Bergmans hälsning och Modersmålets sång varefter en manskör under lärare A. Vesterbergs ledning sjöng ett par sånger. Högtidstalet hölls av pastorsdiakon Isacsson, som i ett stämmingsfullt anförande talade om Hjältekonungens person och gärning. Kaffe serverades i skolan, varefter programmet fortsatte med sång, musik, stämmingsfull deklamation av pastor E. Ryden och som avslutning sjöngs unisont Slumrande toner.

---

*Bliv medlem i S.O.V.
och prenumerera på
KUSTBON*

Lantbruksskolorna inspekterades.

Undervisningsrådet vid Bildningsministeriet, dr. E. Terasmäe, företog tillsammans med agr. Vessart en inspektionsresa till alla lantmannaskolor i Harju- och Läänemaa.

I "Uus Eesti" nr. 302 uttalar dr. Terasmäe sina intryck från inspektionsresan skilt om varje skola. Om Pürksi lantmannaskola säger han: "Först inspekterades Pürksi ettåriga lantmannaskola. Eleverna på denna skola utgöras av svensktalande ungdomar. Skolans underhållare är ju också S. O. V. Elevernas antal är 23. Mera kan skolan icke heller mottaga. I

skolan härskar god ordning. Skolan har företagit en hel del förbättringar. Så försågs senast internatet med helt nya möbler ur Luthers möbelfabrik. Lärarna fylla ordentligt sina plikter."

Även med de andra lantmannaskolorna (Penijõe, Vigala, Kuusiku och Purila) är undervisningsrådet nöjd och säger att alla skolor arbeta ordentligt.

I slutet tillägger dr. Terasmäe ännu att till motsats till föregående år kunna lantmannaskolorna icke mottaga alla, som söka inträde.

HEMMETS SPALT.

Hotch-potch soppa (6 personer.)

$\frac{3}{4}$ kg fårbringa, 2 lit vatten, $\frac{1}{2}$ matsked smör, 3 msk. mjöl, 1 purjolök, 3 medelstora morötter, $\frac{1}{2}$ selleri, 1 palsternacka, salt, peppar.

Beredning: Fårköttet tvättas, torkas på en ren duk och hugges sönder i fyrkantiga bitar, vilka brynes i smöret jämte purjolöken skuren i strim-

lor. Mjölet strös över, och köttet röres väl om spädes med vatten och får sedan koka tills köttet är nästan mört. Då ilägges de ansade och i strimlor skurna och brynta grönsakerna. Då grönsakerna äro kokta, avsmakas soppan noga med salt och peppar och serveras genast.

Får i kål (4 personer.)

$\frac{1}{2}$ kg fårbringa, 1 medelstort vitkålshuvud, 2 msk. smör, 2

msk. mjöl, 5 pepparkorn, 1 lagerbärsblad, salt, kokande vatten.

Beredning: Köttet skäres i lagom stora bitar och dessa brynes i hälften av smöret. Upptagas, varefter den skurna kålen brynes i resten av smöret. Då den fått vacker jämn färg nedlägges köttet, mjölet strös över, blandningen omröres väl och spädes med kokande vatten, endast litet i sänder. Kryddorna ilägges, och anrättningen får koka 1-2 tim, eller tills köttet kännes mört

Skånsk kålsoppa (för 4 pers.).

$\frac{1}{2}$ kg fårkött, 1 litet vitkålshuvud, 4 potatisar, 1 morot, 5 pepparkorn, 1 lagerbärsblad, 2 tsk. salt, $1\frac{1}{2}$ lit vatten.

Beredning: Kålen befrias från den tjocka stocken och skäres i bitar. Köttet fördelas även i bitar, potatisen skalas och skäres i skivor, moroten skrapas och skäres i strimlor. Alla ingredienserna lägges varvts i en gryta, det kokande vattnet påhålles och soppan får koka under tätt slutet lock ungefär 2 timmar.

(Forts.)

En hård nöt.

Madrid kommer att falla — med detta räknar redan hela världen. Några känna glädje däröver, andra åter sorg. General Francos legionärer, morer och araber, ledda av f. d. kejserliga spanska, utbildade tyska och italienska officerare ha snart gjort sitt arbete. Nästan $\frac{2}{3}$ av landet, som under mera än fyra månader har lidit under brödrakrigets alla fasor, har nu erövrats av dessa framgångsrika trupper. Kanske efter några dagar, beräknat från skrivande stund, kan general Franco, tillsammans med Cabanellas, Mola och andra segrande kamrater marschera in i Madrid och utropa militärdiktatur, som han har lovat.

Därmed är emellertid kapitlet Spanien inte på långt när avslutat. Den hittills varande regeringen, med premiärminister Caballero i spetsen har flytt till Valencia och därifrån lovat kämpa till sista möjlighet mot Francos ockupation. På sista

tiden har uppnåtts samförstånd mellan de yttersta vänsterpartierna kommunisterna och anarkisterna å ena sidan och mera liberala arbetarpartier, som utan att vara kommunistiskt eller anarkistiskt betonade, icke önska militärdiktatur. Detta är en svår förlust för Franco, vilken förklarar sig som alla de nationella partiens ledare och försvarare. Det kan lätt antagas att den segerrika generalens regering endast blir av kortvarig natur och en övergångsregering. General Franco har, enligt franska tidningar, ingen popularitet i Katalonien. Erövringen av detta land, vilket Franco redan gjort till sin uppgift, kan kräva oerhörda offer och kommer totalt att förstöra detta blomstrande land. Kommer en sådan krigsföring, vilken kan utsträckas på en oberäknad lång tid icke att undergräva arméens moral? Dessutom får han att kämpa på två fronter, ty baserna tänka icke underkasta

sig frivilligt. Att föra krig på två fronter, i söder och norr, och att dessutom organisera regeringsapparaten, blir ej en lätt sak för Spaniens fascistiska generaler.

Utom de inre fienderna återstår ännu de yttre. Rykten cirkulera att efter Madrids fall kommer Francos regering att erkännas av Italien, Tyskland och Portugalien — stater, vilka alla själva hjälpt Franco till makten. En stor del däremot av Europas stater ha intagit avvaktande ställning. Självklart kommer Ryssland icke att erkänna den nya regeringen, även Tjeckoslovakien, Belgien och kanske även andra länder, där arbetarpartierna ha att säga ett vägande ord, ställa sig i en mycket kylig, för att icke säga misstänkt position, mot den tilltänkta militärdiktaturen.

I vilket fall som helst: "den hårda nöten" är icke på något sätt knäckt i och med general Francos hittills vunna framgångar.

Kal.

Noarootsi.

Söndagen den 8 ds samlades på Birkas folkhögskola representanter från olika svenskorter för att dryfta frågan rörande idrottens ordnande i Svenskbygden. De olika representanterna fingo i uppdrag att taga reda på möjligheterna för anläggande av en sport- och idrottsplan på respektive orter. Sportklubbarna komma att lyda under S. O. V. Inga nya föreningar bildas. Troligen komma också idrottsavdelningarna att ingå såsom medlem i "Eesti Spordi Keskkliit". Instruktörsfrågan löstes på ett mycket lämpligt sätt genom att magister Adolfsson, anställd vid Svenska Gymnasiet i Haapsalu, var villig att åtaga sig denna. Magister Adolfsson åtog sig även anskaffandet av nödiga handböcker.

Hemlig sammansvärjning avslöjad i Moskva.

Sammansvärjningens mål — upprättandet av fascistisk statsordning.

Ur trovärda källor framgår att i Moskva en hemlig sammansvärjning avslöjats, vilken hade till uppgift att genomdriva en statskupp och upprätta fascistisk statsordning i Ryssland. I samband med avslöjningen har ett stort antal tyskar, österrikare, polacker och svenskar blivit anhållna.

Tyska legationen i Ryssland har vänt sig till Sovjetregeringen med efterfrågan om orsakerna till tyska undersåtarnas fängslande.

SPANIEN.

Franco hotar att förstöra hela huvudstaden.

General Francos arméer ha nu hunnit ända fram till huvudstaden, där häftiga strider pågå. Trots stora förluster försvara regeringstrupperna sin huvudstad med häpnadsväckande tapperhet och kamplust.

Lissabon:

Härifrån meddelas att general Franco i en intervju bl. a. yttrat att Madrid tvingas till kapitulation. Ifall staden icke frivilligt tänker underkasta sig nationalisterna, kommer icke att lämnas sten på sten av staden, ehuru han samtidigt svårigen komme att beklaga detta.

London:

På onsdagen vidtog åter ett häftigt bombardemang av huvudstaden. Bomberna exploderade i alla stadsdelar, förorsakande stor förödelse. Regeringstruppernas batterier inneha ännu sina gamla positioner, vilket bevisar att de ännu kunna hålla stånd mot nationalisterna. Optimistiska artiklar i pressen ha icke förmått göra folket gladare, och i allmänhet våga sig innevånarna ut på gatorna endast då de äro tvungna till det. Framgångarna i provinserna, som det talas så mycket om, kunna icke heller uppliva dem i nämnvärd mån. Ett dåligt intryck på befolkningen har detta lämnat att regeringen har flytt ur staden.

Paris:

Från Talavera meddelas att i Madrid allt som allt 40.000 personer blivit arkebuserade. På tisdagen nedsköto rebellerna två regeringsflygplan.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Lokalredaktörer:

Vormsi, T. Gärdström.

Noarootsi, V. Pöhl.

Höbring, A. Vesterberg.

Roslep, A. Bergman.

Rüütli 3, Tallinn. Tel. 470-08

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Gudstjänster.

Söndagen d. 15 nov. kl. 11 fm. svensk högmässa i Nargö skola, K. Nilsson.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Domsöndagen den 22 nov. kl. 11 fm. högmässa med nattvardsgång, K. Nilsson.

Madrid:

Här cirkulera rykten att en avdelning regeringsflygplan av en händelse hittat på en undan gömd aerodrom, som tillhört rebellerna. Aerodromen blev bombarderad, varvid 20 rebellflygplan förstördes.

De bästa radioapparaterna från Sverige.

De svenska radioapparaterna "CENTRUM" äga en ren och fyllig ton och äro försedda med utomordentliga lampor, vilka använda ytterst lite ström. Dessa apparater äro så berömda att t. o. m. Abessiniens kejsare, påven Pius XI, konungarna Gustav V, Leopold III, prinsarna Gustav Adolf, Eugén, Constantin Karadja, en rad professorer, kompositörer m. m. ha föredragit en "CENTRUM" framför alla andra apparater.

Representant E. Palias, Karja 10, Haapsalu.

Billiga batterimottagare från kr. 30.

Svenska "HUSQUARNA" symaskiner.

(Annons.)

SVENSKA LANTBRUKSMASKINER

som erövat internationellt erkännande och förtroende

SVECIA

SLÅTTERMASKINER

med centralsmörjning och oljebad

AVLÄGGARE

med oljebad, frikopplingsanordning för räfhuvudet och stålplattform

HÄSTRÄFSOR

med automatisk fastlåsning av räfskammen i arbetsläge

THERMAENIUS TRÖSKVERK

oöverträffade ifråga om rentröskning, rensning och sortering

A.-B. ARVIKA - VERKEN - ARVIKA - SVERIGE

Generalrepresentant för SVECIA i Estland:

Tallinna Eesti Majandusühisus, TALLINN, Estonia puistee 21.